

Branschorganisationen
för dagligvaruhandeln

Diarienummer: KN2025/02333

Inskickat: 2026-04-01

Ansvarig tjänsteman: Filip Ekander

Från:

Svensk Dagligvaruhandel

Till:

Regeringskansliet

Klimat- och näringslivsdepartementet

Remiss gällande Naturvårdsverkets delredovisning II om genomförandet av EU:s förordning om förpackningar och förpackningsavfall

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood AB, Coop Sverige AB, ICA Sverige AB, Lidl Sverige KB och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 97 % av dagligvaruhandeln i Sverige, med butiker över hela landet. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 110 000 personer, varav en tredjedel är unga (15-24 år).

Svensk Dagligvaruhandels remissvar

Dagligvaruhandeln tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Naturvårdsverkets delredovisning av regeringsuppdraget om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/40 om förpackningar och förpackningsavfall (PPWR).

Inledning

Svensk Dagligvaruhandel företräder dagligvarubutiker och grossister som dagligen möter konsumenterna och i praktiken bär ett omfattande operativt ansvar för genomförandet av förpacknings- och avfallspolitiken. Vi delar målsättningen att EU:s förpackningsförordning ska bidra till ökad cirkularitet, minskad miljöpåverkan och välfungerande gemensamma regler inom EU.

Samtidigt vill Svensk Dagligvaruhandel betona att genomförandet i svensk rätt måste ske med stor hänsyn till handelns faktiska roll, ansvar och begränsade rådighet över förpackningars utformning. Livsmedelssäkerheten måste garanteras och matsvinnet får inte öka, på bekostnad av en ny förpackning, eller ingen förpackning alls. Flera av Naturvårdsverkets förslag riskerar att medföra betydande kostnader, ökad administrativ belastning, försämrad arbetsmiljö och ökade driftproblem i butik, utan att motsvarande miljönytta tydligt kan påvisas samt att det fullt ut tydliggörs hur dessa åtgärder förhåller sig till EU-förordningens miniminivå eller proportionalitetsprincip.

Dagligvaruhandelns roll och förutsättningar

Dagligvaruhandeln utgör den mest kundnära delen av förpackningssystemet och är i praktiken navet för insamling av pantförpackningar. Butikerna ansvarar för pantautomater, utrymmen, hygien, arbetsmiljö och kundservice. Förslagen i delredovisningen berör därför handeln direkt, trots att vissa krav formellt riktas mot producenter och producentansvarsorganisationer. Det är avgörande att konsekvensanalys tydligare speglar denna verklighet.

Nedan lämnas våra synpunkter strukturerade utifrån delredovisningens kapitel och paragrafer.

1. Författningsförslag – tillämpningsområde 4§ (sid 9)

Svensk Dagligvaruhandel ifrågasätter att engångsmuggar som inte är avsedda att fyllas vid ett försäljningsställe (s. 9, 4 § i författningsförslaget) föreslås omfattas av bestämmelserna i den kompletterande förordningen.

Detta skapar oklarhet kring vilka krav som faktiskt ska tillämpas. Enligt EU-förordningen (PPWR) betraktas engångsmuggar som inte är avsedda att fyllas vid försäljningsstället normalt **inte** som förpackningar och vi ser inte att författningsförslaget definierar engångsmuggar som inte är avsedda att fyllas vid ett försäljningsställe som förpackning. Därmed omfattas de inte av de krav som uttryckligen riktar sig till förpackningar. När dessa produkter ändå inkluderas i den nationella regleringen utan en tydlig rättslig koppling till förpackningsdefinitionen uppstår en gränsdragningsproblematik.

Om avsikten är att dessa engångsmuggar ska omfattas av samtliga relevanta krav i den föreslagna förordningen inklusive förpackningskrav, behöver detta tydliggöras.

Det bör framgå:

- vilka specifika bestämmelser som ska gälla för dessa muggar, och
- hur dessa förhåller sig till motsvarande krav i PPWR.

Som förslaget nu är utformat uppstår en risk för inkonsekvens på marknaden.

Vi ser därför ett behov av:

- en mer konsekvent reglering, alternativt
- ett tydligt klagörande av när och hur dessa engångsmuggar omfattas av regelverket.

En enhetlig och förutsebar tillämpning är avgörande för att säkerställa regel efterlevnad och undvika onödig administrativ börda för berörda aktörer och förvirring på marknaden.

2. Förpackningsavgifter – nationell reglering: 5 kap. 11§ (sid 15)

Förslaget att i svensk rätt reglera ett uttryckligt krav på att producenter ska betala förpackningsavgift innebär en tydligare nationell styrning än vad som följer direkt av PPWR.

Dagligvaruhandeln ser positivt att detta förtydligas och vill betona att varje nationell precisering av avgiftssystemet måste säkerställa:

- transparens i avgiftsberäkningen,
- proportionalitet mellan avgift och faktisk miljöpåverkan, samt
- att kostnader inte vältras över på handeln och i förlängningen konsumenterna utan möjlighet till påverkan.

3. Plockanalyser och ökade administrativa kostnader (sid 123-124)

Dagligvaruhandeln ser gärna att det inte införs krav på plockanalyser om det kommer resultera i nya och ökade förpackningsavgifter för producenter.

Dagligvaruhandeln anser att det behöver klargöras:

- hur ofta analyser ska genomföras,
- hur resultaten ska användas, och
- hur kostnaderna ska stå i rimlig proportion till nyttan.

4. Avdrag för användning av återvunnen plast (PCR): Avsnitt 4.6.3 (sid 133)

Vi noterar att det i dag finns möjlighet till avdrag i förpackningsavgifterna vid användning av PCR-material. Dagligvaruhandeln ser positivt på ekonomiska incitament för ökad användning av återvunnet material och skulle gärna implementera ett avdrag innan det kan komma via 2025/40 PPWR.

Det är dock avgörande att dessa incitament **behålls och vidareutvecklas**, snarare än urholkas genom andra avgiftshöjande åtgärder som motverkar syftet att styra mot mer hållbara förpackningslösningar.

5. Kvalitetskrav på insamlat avfall: 7 kap. 12 a §, (sid 144–145)

Dagligvaruhandeln är positiva till de nya kvalitetskraven på insamlat förpackningsavfall, men det bedöms medföra ökade kostnader för hela producentansvarssystemet. Dagligvaruhandeln konstaterar att dessa kostnader i praktiken kommer att finansieras genom höjda förpackningsavgifter.

Vi efterfrågar en tydligare konsekvensanalys av:

- Hur stora kostnadsökningarna bedöms bli.
- Att konsekvensutredningen tittar på alla ökade avgifter och inte utifrån varje krav för sig.
- Hur ansvaret för kvalitet ska fördelas mellan kommuner, producentansvarsorganisationer och producenter.

6. Kommuners ansvar för kvalitet: Avsnitt 4.7.5 (sid 144)

Positivt att kommunerna får ansvar för att säkerställa att förpackningsavfallet samlas in, men det behöver förtydligas vad *hög* kvalitet och *största möjlig mån* innebär i praktiken.

7. Insamling – metall och glas: Avsnitt 4.15 (sid 187-189)

Dagligvaruhandeln rekommenderar att vi borde förändra redan lagd lagstiftning och lyfta ut metall- och glasförpackningar ur FNI. Vi hade redan en hög insamlingsgrad innan FNI och risken att dessa förpackningar kommer minska på marknaden är överhängande och gå mot mer komplexa material på grund av förpackningsavgifternas betydande inverkan på produktpriset mot kund, med resultat i försämrad cirkuläritet.

SvDH stödjer att även insamlingsmålen gäller per kommun med tanke på den avgift som vi betalar för att insamling och återvinning skall ske. Eftersom kommunerna ansvarar för utbyggnad och kommunikation ser vi att alla måste ha ett individuellt krav att bidra till att uppnå insamlingsmålen.

8. Insamling – marknadsdrivna system (sid 149-159)

Att inte tillåta marknadsdrivna återvinningssystem utan koppling till en godkänd producentansvarsorganisation innebär en betydande systemförändring.

Dagligvaruhandeln är särskilt kritisk till att:

- fungerande marknadsdrivna system riskerar att slås ut, och
- finansieringen fullt ut läggs på producenterna, vilket leder till höjda avgifter, för förpackningar som inte är avsedda för privat bruk.

9. Rapportering från marknadsdrivna system (sid 180)

Det råder oklarhet kring hur rapportering från marknadsdrivna system kommer förändras och ska hanteras inom det föreslagna regelverket.

Dagligvaruhandeln efterfrågar ett tydligare regelverk för att undvika dubbelrapportering och administrativa merkostnader.

10. Retursystem (PANT) – mjölk, vin och öl: Avsnitt 4.9 (sid 168-170)

Dagligvaruhandeln ser betydande risker med att inkludera ytterligare förpackningsslag i pantsystemet, särskilt plastflaskor med mjölk och mjölkprodukter samt små förpackningar under 0,1 liter. Dessa förpackningar innebär:

- Ökad risk för lukt, mögel och skadedjur vid pantautomater och lagring.
- Försämrade arbetsmiljö för butikspersonal.
- Behov av investeringar i större eller fler pantautomater, vilket särskilt drabbar mindre butiker med begränsat utrymme.
- Ökad manuell hantering när tekniska lösningar saknas, vilket driver kostnader och försämrar effektiviteten.

Vi noterar att:

- mjölkprodukter undantas från pant, i linje med artikel 50 i PPWR, samt
- att Sverige även fortsättningsvis kan tillåta pant för vin och öl.

Dock råder det en osäkerhet kring om smaksatta mjölkdrycker ingår eller inte? Här önskar vi förtydligande från Naturvårdsverket. Svensk Dagligvaruhandel anser att det finns betydande problem med att undantaget begränsas till de mjölk- och mjölkprodukter som anges i del XVI i bilaga I till förordning (EU) nr 1308/2013. Denna hänvisning leder till en snäv avgränsning som i praktiken innebär att många mejeribaserade produkter, såsom smaksatt mjölk och drickyoghurt, inte omfattas. Vår bedömning är därför att merparten av de mejeriprodukter som idag säljs i plastflaskor i praktiken kommer att omfattas av kravet på att ingå i ett retursystem.

Svensk Dagligvaruhandel gör därför bedömningen att undantaget får en mycket begränsad praktisk betydelse och att de problem som lyfts i dialogen med Naturvårdsverket – såsom risker för lukt, mögel och skadedjur vid hantering av använda förpackningar i pantsystemet – i stor utsträckning kvarstår. Enligt vår uppfattning har förslaget därmed inte fullt ut beaktat de synpunkter som tidigare framförts av dagligvaruhandeln och andra centrala aktörer, såsom Returpack. Vid dessa dialoger har det, enligt vår mening, funnits en samsyn om att mejeriprodukter som kategori i sin helhet skulle undantas från retursystemet.

I sammanhanget är det även viktigt att komma ihåg att pantsystemet är frivilligt för butiker – det finns ingen lag som kräver att dagligvarubutiker **måste** ha pantautomater. Detta innebär att om problemen med pantsystemet blir alltför stort för en butik, finns risk att butiken väljer att ta bort pantmöjligheten helt. Detta kommer givetvis drabba både konsumenter och det svenska pantsystemet negativt. Vill Sverige fortsatt hålla en hög pantnivå, är det viktigt att antalet pantstationer inte blir färre framöver.

Vi anser därmed att undantaget bör utformas bredare och omfatta samtliga förpackningar för alla mejerirelaterade produkter.

Slutligen ser vi en utmaning i den korta implementeringstiden, augusti 2026. De förändringar som krävs för producenter och handel är omfattande och förutsätter en avsevärt längre framförhållning för att kunna genomföras på ett effektivt och säkert sätt.

11. Separat rapportering av dryckesförpackningar: Avsnitt 4.14.3 (sid 181-182)

Kravet på separat rapportering av dryckesförpackningar, även utanför pantsystemet och skilt från övrig plast, innebär ytterligare administrativ belastning. Det bör övervägas om befintliga rapporteringsflöden kan användas i större utsträckning för att minska dubbelarbete. Kan man utnyttja nedskräpningsrapporteringen där dryckesförpackningar i plast under 6dl rapporteras?

12. Avfallsförebyggande åtgärder – 2 % av avgifterna: Avsnitt 4.16.2 (sid 202)

Kravet på att minst 2 procent av förpackningsavgifterna ska avsättas till avfallsminsknings- och avfallsförebyggande åtgärder innebär i praktiken en ytterligare avgiftshöjning.

Dagligvaruhandeln efterfrågar:

- Att konsekvensutredningen tittar på alla ökade avgifter och inte utifrån varje krav för sig.
- Tydligare krav på uppföljning och effekt av dessa åtgärder.
- Säkerställande av att medlen används effektivt och inte leder till överlappande styrmedel.

SvDH ser snarare en sänkning av kravet på avsättning, exempelvis 0,5% istället för 2% och att det skall i så fall börja gälla 1 januari 2027, det innebär stora administrativa kostnader att justera förpackningsavgifterna. Vi anser även att det är fel att dagligvaruhandeln skall bära stora kostnader när det befinner sig många

friåkare på marknaden. Alltså stödjer vi även här att man höjer sanktionsavgifterna för friåkare (art. 9). Det måste kosta om man inte tar sitt ansvar.

13. Påfyllning - Aktörer som säljer snabbmat och dryck för avhämtning: Avsnitt 13.2.2 (sid 239-241, samt 213-223)

Dagligvaruhandeln önskar framhålla att en inkludering av dagligvaruhandeln i HORECA-tillämpningen innebär enligt oss en överimplementering av PPWR. Därtill skapar förslaget en rad oklarheter kring vad som egentligen avses med take-away i dagligvarukontexten. Svensk Dagligvaruhandel ser en risk att den föreslagna ändringen, där regleringen flyttas från specifika produkter (engångsmuggar och matlådor) till begreppet ”förpackningar för avhämtning avsedda för engångsbruk”, skapar nya tolkningsproblem. Den föreslagna formuleringen innebär att tillämpningen i högre grad kommer att utgå från förpackningen och försäljningssituationen, snarare än hur livsmedlet faktiskt är avsett att användas av konsumenten. Det finns många produkter inom dagligvaruhandeln som ryms under begreppet färdiglagad mat och som fylls vid försäljningsstället men som inte anses vara avsedda för avhämtning (take away). Att bredda definitionen enligt Naturvårdsverkets förslag innebär därmed stora utmaningar för dagligvaruhandeln.

För dagligvaruhandeln innebär Naturvårdsverkets förslag om utökade krav som initialt i EU-regelverket är utformade för restaurang-/serveringslogik ökade risker vid implementering i högvolymmiljöer med andra typer av kundflöden, personalförutsättningar och andra hygienrisker - särskilt i butikernas avdelningar (delikatess, salladsbar, bageri/café, varm mat, med mera).

Ett brett krav på flergångsalternativ i dagligvaruhandeln riskerar även att få oönskade effekter i form av ökat matsvinn. Engångsförpackningar i butiksmiljö är ofta utformade för att säkerställa livsmedelssäkerhet och optimal hållbarhet. Om förpackningslösningar ändras eller om hanteringen blir mer komplex finns en risk att livsmedel får kortare hållbarhet eller behöver kasseras, vilket skulle motverka målen om minskat livsmedelsavfall.

Förslaget utgör en överimplementering och är rättsligt tveksamt

Naturvårdsverkets förordade alternativ 3 innebär att tillämpningsområdet för 17-23 §§ i den svenska förordningen (2021:996) om engångsprodukter utvidgas så att dessa bestämmelser träffar de förpackningsslag som omfattas av artikel 33 i PPWR. Konsekvensen av detta är att fler branscher, däribland dagligvaruhandeln, kommer att träffas av kraven i bestämmelsen än vad som följer av artikel 33.1, liksom att färre aktörer kommer att undantas från kraven än vad som följer av artikel 33.4.

Vi ställer oss mycket tvekan till att den föreslagna lösningen håller juridiskt, inte minst med hänsyn till EU-rättens företrädesprincip. Lösningen innebär nämligen att det i nationell lagstiftning införs bestämmelser som reglerar samma förhållanden som i sak redan omfattas av en bestämmelse i en EU-förordning. Dessutom strider de nationella bestämmelserna mot innehållet i den aktuella EU-bestämmelsen eftersom det uttryckliga undantaget för mikroföretag i artikel 33.4 i PPWR enligt de nationella bestämmelserna inte ska gälla.

Naturvårdsverkets hänvisning till att regleringen har stöd i artikel 43.5 i PPWR är i detta sammanhang inte övertygande. Den bestämmelsen anger nämligen att medlemsstaterna, utöver de åtgärder som föreskrivs i förordningen, ska genomföra åtgärder som syftar till att förhindra genereringen av förpackningsavfall och förpackningarnas miljöpåverkan (*vår understrykning*). I bestämmelsen anges användning av ekonomiska styrmedel och andra åtgärder för att ge incitament för tillämpning av avfallshierarkin samt skyldigheter för producenter eller producentansvarsorganisationer att anta planer för att förebygga avfall som exempel på sådana åtgärder. Att låta bli att tillämpa ett i förordningen uttryckligt, och för medlemsstaterna bindande, undantag (artikel 33.4) eller att i nationell lagstiftning föreskriva en utvidgning av en av förordningens bestämmelsers tillämpningsområde (artikel 33.1) kan knappast anses vara att genomföra ytterligare åtgärder utöver de som föreskrivs i förordningen. Det är snarare att vidta åtgärder som strider mot det som föreskrivs i förordningen.

Regleringen går inte heller att motivera utifrån Naturvårdsverkets resonemang om att engångsplastdirektivet (direktiv [EU] 2019/904) ska tillämpas *lex specialis* i förhållande till PPWR eftersom de tillkommande förpackningstyperna faller utanför bestämmelsens syfte och tillämpningsområde. Men även om så skulle vara fallet skulle Naturvårdsverkets förordade förslag strida mot kravet på proportionalitet i fjärde stycket artikel 4.1 i engångsplastdirektivet, eftersom kraven på aktörerna är betydligt mer långtgående än vad som krävs för att uppfylla bestämmelsens krav.

Utöver de rättsliga tveksamheterna konstaterar vi även att Naturvårdsverkets förslag innebär en grov överimplementering av såväl artikel 4 i engångsplastdirektivet som artikel 33 i PPWR. Engångsplastdirektivet eftersom de krav som Naturvårdsverket föreslår omfattar fler förpackningsformat än vad som träffas av bestämmelsen, och PPWR eftersom Naturvårdsverkets förslag innebär att de krav som föreskrivs däri kommer att träffa fler aktörstyper än vad som följer av bestämmelsen. Den föreslagna lösningen går därigenom helt emot regeringens principiella ställningstagande om att Sverige inte ska överimplementera EU-rättsliga krav. Denna överimplementering är särskilt problematisk eftersom Naturvårdsverket inte har kunnat motivera varför det är nödvändigt för Sverige att gå längre än kraven i både artikel 4 i engångsplastdirektivet och artikel 33 i PPWR. Verket konstaterar själva att miljönyttan är svårbedömd (s. 222-223).

Det har inte heller visats att det befintliga system för återanvändning, som införts genom 17-23 §§ i engångsproduktförordningen för att uppfylla kraven enligt artikel 4 i engångsplastdirektivet, har lett till de effekter som kraven syftade till. Intresset hos konsumenterna att använda återanvändbara förpackningar har varit mycket begränsat. Slutsatsen är därmed att kraven har lett till en ytterst försumbar miljönytta, kanske rent av en negativ miljönytta sett till den mängd oanvända återanvändningsbara förpackningar som har tagits fram för att uppfylla regelverkets krav. I förhållande till den kostnad som kraven har medfört för aktörerna har nyttan därmed under inga omständigheter stått i proportion till bördan för branschen (jämför fjärde stycket artikel 4.1 i engångsplastdirektivet). Att mot denna bakgrund för ytterligare förpackningstyper införa ännu längre gående krav på dagligvarubranschen än vad som följer av EU-rätten är således både omotiverat, kostsamt och kontraproduktivt.

Om Naturvårdsverket vill skapa förändring måste myndigheten själva vara med att driva utvecklingen. Det går inte att förlita sig på att näringslivet och andra aktörer står för förändringen. Naturvårdsverket måste vara med och skapa underlag som kan visa på ett systems tillämplighet och hur vi skall förändra konsumenternas beteenden.

Effekterna från kraven 2024

Genom förordningen om engångsprodukter (2021:996) har vi sedan 2024 i Sverige redan ett krav på att aktörer som tillhandahåller snabbmat och dryck att även erbjuda detta i en återanvändbar förpackning. För dagligvaruhandeln har det varit tydligt att lagstiftningen inte fungerat och att konsumenterna inte har varit intresserade av möjligheten att köpa snabbmaten i en återanvändbar förpackning. Obekräftade källor nämner mindre än 1% användning av dessa förpackningar, trots betydande investeringar från branschen för att ta fram och erbjuda alternativa förpackningar liksom ett krav på att aktivt informera om möjligheten att välja. Resultatet av lagstiftningen har därför enbart inneburit ökade investeringar och ökad administration men utan att uppnå den minskade användning av engångsförpackningar som eftersträvades.

Med hänsyn till alla nya återanvändbara förpackningar som har tagits fram utan att användas har reformen därför knappast medfört någon miljönytta, snarare tvärt om. För att förpackningsavfallet på riktigt ska minska är det viktigt att de reformer och krav som införs är effektiva och realistiska. Varje nytt krav kommer med en prislapp och därför är det viktigt att vi väljer lösningar som ger så mycket miljönytta som möjligt och inte bara ser bra ut på pappret. Det är uppenbart att lösningen med återanvändbara förpackningar i dagligvaruhandeln inte var effektivt och att kostnaderna inte har stått i proportion till nyttan. Att mot denna bakgrund överimplementera PPWR genom att utöka kravet på återanvändbara förpackningar för dagligvaruhandeln, utan att ens kunna säga att det kommer att leda till någon miljönytta, är ohållbart ur både ett ekonomiskt och ett ekologiskt perspektiv. Det

är också dumt ur ett konsumentperspektiv eftersom det är en lösning som konsumenterna bevisligen inte vill ha, men ändå kommer att tvingas betala för genom högre priser.

Nedan följer en sammanställning av konsekvenser med fokus på butiks- och driftsnivå.

Avgränsningar

Enligt Naturvårdsverkets svar och förslaget gäller följande:

- Förslaget omfattar snabbmat och färdigmat.
- Av sidan 240 i förslaget framgår att det är försäljning över disk som omfattas.
- Alla typer av förpackningar omfattas, exempelvis pappersförpackningar och flexibla omslag.

Mot bakgrund av detta är vår tolkning att förslaget enbart avser ätfärdiga måltider som säljs över disk.

Exempel på livsmedel som SvDH tolkar inte omfattas:

Livsmedel som förpackas av butiken och säljs som färdigförpackade i samma butik omfattas inte. Andra produkter som inte omfattas är bake-off-produkter, grillad kyckling, bageriprodukter samt ost och charkuterier från delidisen, eftersom dessa inte klassas som färdigmat.

Om redan förpackade livsmedel skulle behöva packas om förloras förslagets avsedda effekt, samtidigt som användningen av förpackningsmaterial ökar.

Eventuella risker, kostnader och negativa effekter

- Bemannings- och tidskostnader, extra moment per kund; mer intern hantering; mer administration
- Försämrade kundupplevelse, längre köer, otydlighet och variation mellan butiker
- Ökade kostnader för inköp/anslutning till system, sam för driftåtgärder som möjliggör rotation
- Olikformig tillämpning mellan butikstyper, vilket ökar risken för oavsiktliga regelbrott och tillsynsärenden.

Risk för ökad mängd färdigförpackad mat och dryck

Eftersom färdigförpackade produkter som packats på annan plats undantas kan aktörer välja detta för att slippa kraven, vilket kan leda till att önskad effekt inte uppnås, samt snedvriden konkurrens.

Konsekvenser för livsmedelssäkerhet och hygien

Konkreta utmaningar

- Kontamination och smittspridningsrisk vid hantering av använda flergångsförpackningar i samma miljö som öppna livsmedel hanteras (framförallt i delikatesser och butikskök).
- Allergenhantering: återanvändbara förpackningar kan bära spår av allergener, vilket ökar risken om diskprocesser inte är tillräckligt robusta och kontrollerade.
- Skadedjur och luktproblem kopplade till insamlade förpackningar med matrester, särskilt om returer lagras i butik innan hämtning, alternativt diskning.
- Temperaturkontroll och mikrobiologi: risk att förpackningar återcirkulerar utan tillräcklig rengöring/torkning eller förvaras olämpligt vilket kan ge mikrobiell tillväxt.

Gränsdragning kring rent och smutsigt kräver fysiska barriärer, tydliga flöden och dokumenterade rutiner som kan vara svårare att upprätthålla i mindre butiker.

- I. Vi uppmanar NVV att tydliggöra tillämpningsområdet för take-away i dagligvaruhandeln och säkerställa att kraven utformas så att de är praktiskt genomförbara om dagligvaruhandeln ska inkluderas i kravet för HORECA.
- II. Om förslaget kvarstår riskerar det att leda till omfattande systemomställningar i butik utan säkerställd miljönytta, vilket i sin tur skapar betydande kostnader och osäkerhet för branschen.